

متن فرمان امام خمینی بر تشکیل بسیج دانشجو و طلبه

«تشکیل بسیج در نظام جمهوری اسلامی ایران یقیناً از برکات و الطاف جلیه‌ی خداوند تعالی بود که بر ملت عزیز و انقلاب اسلامی ایران ارزانی شد. در حوادث گوناگون پس از پیروزی انقلاب خصوصاً جنگ، بودند نهادها و گروه‌های فراوانی که با ایثار و خلوص و فداکاری و شهادت‌طلبی، کشور و انقلاب اسلامی را بیمه کردند، ولی حقیقتاً اگر بخواهیم مصداق کاملی از ایثار و خلوص و فداکاری و عشق به ذات مقدس حق و اسلام را ارائه دهیم، چه کسی سزاوارتر از بسیج و بسیجیان خواهند بود!

بسیج شجره‌ی طیبه و درخت تناور و پرثمری است که شکوفه‌های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می‌دهد. بسیج مدرسه‌ی عشق و مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گل‌دسته‌های رفیع آن، اذان شهادت و رشادت سر داده‌اند. بسیج میقات پابرهنگان و معراج اندیشه‌ی پاک اسلامی است که تربیت‌یافتگان آن، نام و نشان در گمنامی و بی‌نشانی گرفته‌اند. بسیج لشکر مخلص

خداست که دفتر تشکل آن را همه‌ی مجاهدان از اولین تا آخرین امضا نموده‌اند.

من همواره به خلوص و صفای بسیجیان غبطه می‌خورم و از خدا می‌خواهم تا با بسیجیانم محشور گرداند، چرا که در این دنیا افتخارم این است که خود بسیجی‌ام. من مجدداً به همه‌ی ملت بزرگوار ایران و مسئولین عرض می‌کنم چه در جنگ و چه در صلح بزرگ‌ترین ساده‌اندیشی این است که تصور کنیم جهان‌خواران خصوصاً آمریکا و شوروی از ما و اسلام عزیز دست برداشته‌اند؛ لحظه‌ای نباید از کید دشمنان غافل بمانیم. در نهاد و سرشت امریکا و شوروی کینه و دشمنی با اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله وسلم موج می‌زند. باید برای شکستن امواج طوفان‌ها و فتنه‌ها و جلوگیری از سیل آفت‌ها به سلاح پولادین صبر و ایمان مسلح شویم. ملتی که در خط اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و مخالفت با استکبار و پول‌پرستی و تحجرگرایی و مقدس‌نمایی است، باید همه‌ی افرادش بسیجی باشند و فنون نظامی و دفاعی لازم را بدانند، چرا که در هنگامه‌ی خطر، ملتی سربلند و جاوید است که اکثریت آن آمادگی لازم رزمی را داشته باشد.

خلاصه‌ی کلام اگر بر کشوری نوای دل‌نشین تفکر بسیجی طنین‌انداز شد، چشم طمع دشمنان و جهان‌خواران از آن دور خواهد گردید؛ والا هر لحظه باید منتظر حادثه ماند. بسیج باید مثل گذشته و با قدرت و اطمینان خاطر به کار خود ادامه دهد.

امروز یکی از ضروری‌ترین تشکل‌ها، بسیج دانشجوی و طلبه است. طلاب علوم دینی و دانشجویان دانشگاه‌ها باید با تمام

توان خود در مراکزشان از انقلاب و اسلام دفاع کنند و فرزندان بسیجی‌ام در این دو مرکز، پاسدار اصول تغییرناپذیر "نه شرقی و نه غربی" باشند. امروز دانشگاه و حوزه از هر محلی بیشتر به اتحاد و یگانگی احتیاج دارند. فرزندان انقلاب به هیچ وجه نگذارند ایادی امریکا و شوروی در آن دو محل حساس نفوذ کنند. تنها با بسیج است که این مهم انجام می‌پذیرد. مسائل اعتقادی بسیجیان به عهده‌ی این دو پایگاه علمی است. حوزه‌ی علمی و دانشگاه باید چهارچوب‌های اصیل اسلام ناب محمدی را در اختیار تمامی اعضای بسیج قرار دهند. باید بسیجیان جهان اسلام در فکر ایجاد حکومت بزرگ اسلامی باشند و این شدنی است، چرا که بسیج تنها منحصر به ایران اسلامی نیست، باید هسته‌های مقاومت را در تمامی جهان به وجود آورد و در مقابل شرق و غرب ایستاد. شما در جنگ تحمیلی نشان دادید که با مدیریت صحیح و خوب می‌توان اسلام را فاتح جهان نمود. شما باید بدانید که کارتان به پایان نرسیده است، انقلاب اسلامی در جهان نیازمند فداکاری‌های شماسست و مسئولین تنها با پشتوانه‌ی شماسست که می‌توانند به تمامی تشنگان حقیقت و صداقت اثبات کنند که بدون امریکا و شوروی می‌شود به زندگی مسالمت‌آمیز توأم با صلح و آزادی رسید. حضور شما در صحنه‌ها موجب می‌شود که ریشه‌ی ضدانقلاب در تمامی ابعاد از بیخ و بن قطع گردد.

من دست ی‌کایک شما پیشگامان رهایی را می‌بوسم و می‌دانم که اگر مسئولین نظام اسلامی از شما غافل شوند، به آتش دوزخ الهی خواهند سوخت. بار دیگر تأکید می‌کنم که غفلت از ایجاد ارتش بیست میلیونی، سقوط در دام دو ابرقدرت جهانی را به دنبال خواهد داشت. من از تمامی بسیجیان خصوصاً از

فرماندهان عزیز آن تشکر می‌کنم و از دعای خیر برای این
فرزندان با وفای اسلام غفلت نخواهم نمود. خداوند شهدای
عزیز و گمنام بسیج را به نعمت همجواری اهل بیت علیهم
السلام منتعم و جانبازان عزیز را شفا و اسرا و مفقودین عزیز را
سالماً به اوطانشان بازگرداند و هر روز بر عظمت و شوکت این
نهاد مقدس و مردمی که پیروان اسلام عزیز و حضرت بقیه
الله الاعظم ارواحنا لمقدمه الفدا هستند بیفزاید. والسلام
علیکم و رحمه الله، ۲ آذر ۱۳۶۷»

بیانیه بالندگی بسیج حوزه‌های علمیه در گام دوم انقلاب اسلامی

می‌توان بسیج را بحق
مکتبی‌ترین و مردمی‌ترین
نیروی مقاومت جهانی نامید.
(امام خامنه‌ای مدظله‌العالی،
۶۲/۰۹/۰۴).

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه
در

بسیج، تالو باشکوهی از همه‌ی ارزش‌ها و حماسه‌های الهی، تبلور زیبایی از همه‌ی مقدسات و معنویات روحانی، تجسم پرمعنایی از همه‌ی معارف و آموزه‌های وحیانی و تجلی باصلابتی از اراده‌های پولادین بهترین بندگان خدا روی زمین است و به فرموده امام بسیجیان «بسیج میقات پابرهنگان و معراج اندیشه‌ی پاک اسلامی است که تربیت‌یافتگان آن، نام و نشانی در گمنامی و بی‌نشانی گرفته اند».

این حقیقت نورانی که در ابتدای نهضت اسلامی با محوریت روحانیت انقلابی و در هشت سال دفاع مقدس، تحرک و تکامل داشت و در گام اول انقلاب نقشی برجسته آفرید، در گام دوم انقلاب نیز باید به میزان انتظارات و نیازمندی‌های گسترده‌ی نظام و جامعه‌ی اسلامی خود را مجهز به خلاقیت،

نوآوری و ابتکارات نموده و در مقیاس درگیری تمدنی با نظام مادی غرب و دستاوردهای آن به عنوان بزرگ‌ترین مُنکر دوران غیبت، ظاهر شود و دربرگیرنده، هماهنگ‌کننده، انسجام‌بخش، هدایت‌آفرین و حامی حرکت‌ها و ظرفیت‌های مردمی با امامت و هدایت‌گری روحانیت در مواجهه‌ی تمدنی با دنیای غرب باشد و آن‌گونه که شایسته است فرصت حضور مردمی را در یک درگیری همه‌جانبه در همه‌ی ساحات فراهم سازد؛

چه در ساحت فکر و اندیشه در برابر شبهات و نگرش‌های باطل،

چه در ساحت علم و دانش در برابر علوم سکولار،

چه در ساحت تربیت و اخلاق و معنویت انقلابی در برابر جریان‌های معنوی نوپدید و بسترهای تربیتی غرب،

چه در ساحت سبک زندگی در برابر سبک زندگی غربی و ساختارها و روابط اجتماعی آن،

چه در ساحت محصولات متنوع و جذاب هنری و رسانه

ای در فضای حقیقی و مجازی در برابر رسانه‌های متنوع، جذاب و پر طمطراق عصر جدید،

چه در ساحت صنایع و تکنولوژی‌های پیشرفته در برابر دستاوردهای دنیای مدرن،

چه در ساحت مدیریت و حکمرانی جهانی در برابر ساختارها و اسناد بین‌المللی،

چه در عرصه جهاد کبیر و مقابله با قدرت‌های استکباری و فرهنگ‌سازی گفتمان مقاومت،

و چه در سایر ساحات و ابعاد تمدنی.

در هفته بسیج و در آستانه سالگرد تاسیس این نهاد مقدس

به تدبیر حکیمانه حضرت امام خمینی علیه السلام که فرمودند: "امروز یکی از ضروری‌ترین تشکله‌ها، بسیج دانشجویان و طلبه است. طلاب علوم دینی و دانشجویان دانشگاه‌ها باید با تمام توان خود در مراکزشان از انقلاب و اسلام دفاع کنند." (۶۷/۰۹/۰۲) و با هدف ارتقای جایگاه بسیج در حوزه‌های علمیه متناسب با رسالت و مأموریت «حوزه‌ی انقلابی» و ارائه‌ی الگوی نقش‌آفرینی بسیج اساتید، طلاب و روحانیون در مسیر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به ویژه در عرصه یاری‌بخشی به نظام اسلامی و شکل‌دهی به دولت و جامعه اسلامی برای تحقق تمدن نوین اسلامی به نکات زیر تاکید می‌کنیم:

۱. بسیج گرچه وظیفه‌ی دفاع از امنیت کشور را برعهده دارد؛ اما صرفاً یک تشکیلات نظامی نیست و همه‌ی عرصه‌های مجاهدت در راه اقامه‌ی دین و پاسداری از انقلاب را خصوصاً در عرصه‌های بحران شامل می‌شود.

۲. بسیج یک تشکیلات صرفاً نخبگانی نیست و توده‌های مختلف ایمانی را در اقصای مختلف فرا می‌گیرد.

۳. بسیج یک تشکل خاص در عرض سایر تشکله‌ها یا حتی یک حزب فراگیر نیست؛ بلکه بستر حضور همه‌ی مؤمنان پای اهداف انقلاب اسلامی و در مسیر حرکت به سوی جامعه‌ی توحیدی و تمدن اسلامی جهانی را فراهم می‌کند.

۴. بسیج تجلی حقیقی مردم‌سالاری است و به پیش‌بری حاکمیت، با اراده‌ی قدرتمند مردم کمک می‌کند.

۵. با توجه به اینکه مأموریت اصلی حوزه‌های علمیه تبلیغ و اقامه‌ی دین است و طلبه یک نیروی فکری، سیاسی، فرهنگی و تربیتی است که عمدتاً خدمات نرم به جامعه

ارائه می‌دهد، طلبه‌ی بسیجی نیروی مخلصی است که با دریافت‌های علمی و معنوی از حوزه علمیه و حضور فعالانه در جامعه به سوی آرمان تشکیل تمدن نوین اسلامی به صورت سازمان‌یافته و با احساس مسئولیت و حضور هوشمندانه و بهنگام، مجاهدانه فعالیت می‌کند.

۶. حوزه‌های علمیه و نهاد مرجعیت شیعه در طول تاریخ پرفراز و نشیب خود، با مجاهدت و فداکاری در اعتلای کلمه الله و پاسداری از مکتب تشیع کوشیده‌اند و میراث ارزشمند پیامبران الهی و اهل بیت عصمت و طهارت را به نسل ما و عصر ما رسانده‌اند و اکنون نیز اسناد بالادستی و تحولی حوزه، به هدف تامین و تضمین حوزه‌ی انقلابی و پاسخگو شکل‌گرفته و تدوین شده است.

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه

۷. فعالیت بسیجی در عالم طلبگی باید به یکی از کارویژه‌های طلبگی بازگشت داشته باشد و شأن طلبگی در آن لحاظ شود. اگر طلبه، امامت و هدایت فکری و فرهنگی جامعه را برعهده دارد، بسیج روحانیت نیز باید امامت و هدایت سایر اقشار بسیج را برعهده بگیرد و نقش نرم خود را نسبت به آنان ایفا کند.

۹

۸. طلبه بسیجی در کنار فعالیت‌های مستقیم سیاسی و خدمات جهادی که در استحکام شخصیت و تربیت جامع او بی‌شک تأثیرگذار است، خود را موظف به حل مسائل فکری انقلاب و تربیت نیروی آن می‌داند.

۹. طلبه باید در مقیاس یک راهبر تربیت شود و در قامت یک مربی و سرپرست بتواند در محیط پیرامون خود، ایفای نقش کند.

۱۰. بسیج اساتید، طلاب و روحانیون (برادر و خواهر)، همه‌ی کمالات بسیج و ارکان ماهیت آن را به هویت حوزوی پیوند می‌دهد و در کنار خدمات جهادی و کارهای شعائری و مناسکی، رویکرد محتوایی و تربیتی اتخاذ می‌کند.

۱۱. بسیج حوزه‌های علمیه یک پایگاه تربیتی پرطرفیت است که تربیت جامع طلبه را خصوصاً در ظرف کار جمعی و تشکیلاتی تأمین می‌کند.

۱۲. بسیج حوزه‌های علمیه پایگاه انقلابی بودن و پاسدار انقلابی ماندن حوزه‌های علمیه است.

۱۳. بسیج حوزه‌های علمیه تحقق‌بخش گام دوم انقلاب در حوزه‌هاست.

۱۴. مهمترین قالب فعالیت بسیج طلاب در رفع نیازهای جامعه و نظام، تشکیل کارگروه‌های حل مسئله در افق تمدن‌سازی اسلامی است که رهبر معظم انقلاب حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) بدان تاکید ورزیده‌اند.

۱۵. بسیج میدان عمل مناسبی برای مشق نقش‌آفرینی در مقیاس «راهبر اجتماعی» است و فعالیت‌های بسیج در خدمت به نظام و جامعه، این فرصت را در اختیار طلاب قرار می‌دهد تا خود را در این مقیاس و این میدان ارزیابی نمایند.

۱۶. بسیج طلاب کانون تولید فکر و تربیت نیرو است. یعنی بهترین خدماتی که حوزه می‌تواند در اختیار سازمان بسیج قرار دهد اول: تولید فکر راهبری انقلاب و دوم: تربیت نیروی کارآمد انقلابی است.

۱۷. بسیج حوزه باید با دست در دست بسیج دانشگاه با تمام

توان به مقاصد بزرگی که امام راحل فرموده‌اند بیندیشد و
مأموریت‌های زیر را محقق سازد:

- دفاع از انقلاب و اسلام
 - پاسداری از استقلال نظام و اصول تغییرناپذیر "نه شرقی و نه غربی"
 - جلوگیری از نفوذ ایادی بیگانه در حوزه و دانشگاه
 - تحکیم باورهای اعتقادی بسیجیان
 - ارائه‌ی چارچوب‌های اصیل اسلام ناب محمدی ﷺ به تمام اعضای بسیج
 - ایستادگی در مقابل شرق و غرب
 - ایجاد حکومت بزرگ اسلامی از راه تأسیس هسته‌های مقاومت در تمام جهان
 - قطع ریشه‌ی ضدانقلاب در تمام ابعاد
- از ساحت قدس پروردگار توفیق انجام وظیفه در خدمت به
بسیج و بسیجیان را خواهانیم و علو درجات امام بسیجیان و
فرزندان مخلص جان‌برکف او را طلب می‌کنیم.

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه

شرح بیانیه

بسیج پدیده‌ای نوظهور در مهم‌ترین نقطه‌ی عطف تاریخ شیعه است که گرچه ریشه در نخستین همدلی‌ها، همفکری‌ها و همراهی‌های مؤمنان با پیامبران الهی در یاری دین خدا دارد و بر نوار بلند تاریخ همواره جاری بوده است^۱ و به فرموده امام خمینی علیه السلام «لشکر مخلص خداست که دفتر تشکل آن را همهی مجاهدان از اولین تا آخرین امضا نموده‌اند»^۲ ولی در نهضت اسلامی ایران با اسم و رسم مشخص تبلور یافته و «یقیناً از برکات و الطاف جلیه‌ی خداوند تعالی بود که بر ملت عزیز و انقلاب اسلامی ایران ارزانی شد».^۳

بسیج، تعیین‌یافته‌ی معارف و آموزه‌های اسلامی در میدان عمل و جهاد است و این نهاد مقدس در اندیشه‌ی امامین انقلاب قدر و منزلتی رفیع و رسالتی وسیع دارد.

۱۲

این حقیقت نورانی که در ابتدای نهضت اسلامی و در هشت سال دفاع مقدس، تحرک و تکامل داشت و در گام اول انقلاب نقشی برجسته آفرید، در گام دوم انقلاب نیز باید به میزان انتظارات و نیازمندی‌های گسترده‌ی نظام و جامعه‌ی اسلامی

۱. وَ كَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ مَا ضَعُفُوا وَ مَا اسْتَكَانُوا وَ اللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ (آل عمران: ۱۴۶).

۲. صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۹۴.

۳. همان.

خود را مجهز به خلاقیت، نوآوری و ابتکارات نموده و در مقیاس درگیری تمدنی با نظام مادی غرب و دستاوردهای آن به عنوان بزرگ‌ترین مُنکر دوران غیبت، ظاهر شود و دربرگیرنده، هماهنگ‌کننده، انسجام‌بخش، هدایت‌آفرین و حامی حرکت‌ها و ظرفیت‌های مردمی در مواجهه‌ی تمدنی با دنیای غرب باشد و آن‌گونه که شایسته است فرصت حضور مردمی را در یک درگیری همه‌جانبه در همه‌ی ساحات فراهم سازد؛

چه در ساحت فکر و اندیشه در برابر شبهات و نگرش‌های باطل،

چه در ساحت علم و دانش در برابر علوم سکولار،

چه در ساحت تربیت و اخلاق و معنویت انقلابی در برابر اخلاق سکولار غرب و جریان‌های معنوی نوپدید و بسترهای تربیت الحادی،

چه در ساحت سبک زندگی اسلامی در برابر سبک زندگی غربی و ساختارها و روابط اجتماعی آن،

چه در ساحت محصولات متنوع و جذاب هنری و

رسانه‌ای در فضای حقیقی و مجازی در برابر رسانه‌های متنوع، جذاب و پرطمطراق عصر جدید،

چه در ساحت صنایع و تکنولوژی‌های پیشرفته در برابر دستاوردهای دنیای مدرن،

چه در ساحت مدیریت و حکمرانی جهانی در برابر ساختارها و اسناد بین‌المللی،

چه در عرصه جهاد کبیر و مقابله با قدرت‌های استکباری و فرهنگ‌سازی گفتمان مقاومت،

و چه در سایر ساحات و ابعاد تمدنی.

گرچه حقیقت و روح بسیج در همه‌ی این صحنه‌ها با قدرت و صلابت حضور دارد و تاکنون اقتدار نظام اسلامی را موجب گشته و افتخارات فراوانی فراهم ساخته‌است و به فرموده‌ی مقتدای حکیم انقلاب «بسیاری از پیشرفت‌ها و موفقیت‌های نظام اسلامی در عرصه‌های مختلف مرهون تفکر و میل بسیجی است»،^۱ ولی در مواردی مشاهده می‌شود که اهتمام بسیجیان به حوزه‌های مشخصی محدود شده و این تشکل از لحاظ ساختار و برنامه و عملکرد، محدودتر از حوزه نیازمندی‌های انقلاب عمل کرده است. این در حالی است که مقام معظم رهبری، بسیج را مأمور «حضور و آمادگی در همان نقاطی که اسلام و قرآن و امام زمان (ارواحنا فداه) و این انقلاب مقدس به آن نیازمند است»^۲ می‌دانند و تصریح فرموده‌اند: «بسیج؛ یعنی نیروی کارآمد کشور برای همه‌ی میدان‌ها... عرصه‌ی بسیج یک عرصه‌ی عمومی است، نه مختص یک قشر است، نه مختص یک بخشی از بخش‌های جغرافیایی کشور است، نه مختص یک زمانی دون زمان دیگری است، نه مختص یک عرصه‌ای دون عرصه‌ی دیگری است. در همه‌ی جاها، در همه‌ی مکان‌ها، زمان‌ها، عرصه‌ها و در همه‌ی قشرها، این وجود دارد. این معنای بسیج است».^۳

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه
در

به هر حال بسیج که در توصیفات امام راحل علیه السلام «شجره‌ی طیبه و درخت تناور و پرثمری است که شکوفه‌های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می‌دهد»^۴ علاوه بر اینکه

۱. دیدار جمعی از اعضای تشکل بسیج دانشجویی دانشگاه‌های سراسر

کشور با رهبر انقلاب، در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۴

۲. بیانات در تاریخ ۷۰/۱۱/۳۰

۳. بیانات در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲

۴. صحیفه ج ۲۱ ص ۱۹۴

ریشه در تفکر ایمانی و در حوزه‌های علمیه دارد و حوزه‌ی علمیه مولد حرکت عظیم مردم در همه‌ی صحنه‌های مقاومت و مادر انقلاب است، اکنون نیز شاخه‌ی تنومندی در حوزه‌های علمیه تحت عنوان «بسیج اساتید، طلاب و روحانیون» دارد و به فرموده‌ی رهبری: «امروز در حوزه‌ی علمیه فضیلت بسیجی ما، علمای بزرگ بسیجی ما حضور دارند، افتخار هم می‌کنند. امام هم افتخار می‌کرد. امام با آن عظمت می‌گفت من افتخارم این است که یک بسیجی‌ام».^۱

چرایی این نوشتار

با گذشت بیش از چهل سال از پیروزی انقلاب و صدور بیانیه‌ی گام دوم توسط راهبر بزرگ نهضت و نیز شروع دوره‌ی جدیدی از دولت اسلامی و انقلابی، جامعه و نظام اسلامی در موقعیت تازه‌ای قرار گرفته و برهه‌ی نوینی برای عزم و قیام حزب‌الله پدید آمده است. حضور هوشمندان، بهنگام و مؤثر طلاب انقلابی در این دوره‌ی خطیر، نویدبخش «گام دوم بسیج حوزه‌های علمیه» در تحقق گام دوم انقلاب است. هدف از این نوشتار ارائه‌ی ایده‌ی تحولی بسیج در حوزه‌های علمیه متناسب با رسالت و مأموریت «حوزه‌ی انقلابی» و ارائه‌ی الگوی نقش‌آفرینی بسیج اساتید، طلاب و روحانیون در مسیر تحقق کامل گام دوم انقلاب اسلامی به ویژه در عرصه شکل‌گیری دولت و جامعه اسلامی در زنجیره‌ی تمدنی است.

ماهیت و ارکان بسیج

بسیج ماهیت و حقیقتی دارد و البته ساختار و صورتی.

بسیجی بودن در معنای ماهوی و حقیقی خود با انقلابی بودن مترادف است؛ یعنی طلبه‌ی انقلابی، طلبه بسیجی است و حوزه‌ی انقلابی، حوزه بسیجی. حقیقت و ماهیت بسیج، فراتر از ساختار و سازمان عینی آن، بسته به ارکان و مقوماتی است؛ بنابراین هر فرد یا نهادی که دارای آن ارکان و مقومات باشد بسیجی و انقلابی است؛ هرچند در آن سازمان عضو نباشد و هر فرد یا نهادی که این ارکان را نداشته باشد به حقیقت، بسیجی و انقلابی نیست؛ حتی اگر به شکل رسمی و از راه پرونده‌ی پرسنلی، عضو بسیج شمرده شود. رهبر انقلاب در این زمینه فرموده‌اند:

«بسیجی، هریک از آحاد ملت است که در هرجایی که به حضور او نیاز هست، آماده باشد. دامنه‌ی بسیج، بسیار وسیع است. بسیج را نباید در نیروی مقاومت بسیج خلاصه کرد. نیروی مقاومت بسیج با فعالیت و ابتکار و حضور خود، مانند لکوموتیوی است که قطار عظیم بسیج ملت ایران را به پیش می‌راند. بنابراین دامنه‌ی بسیج، بسیار وسیع‌تر از نیروی مقاومت بسیج است. کشور به نیروی مقاومت بسیج نیاز دارد؛ اما به بسیج عظیم مردمی در همه‌ی میدان‌های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و - آن وقتی که لازم باشد- نظامی نیز نیازمند است. وظیفه‌ی نیروی مقاومت بسیج، الگو شدن برای همه‌ی جوانان بسیجی در کشور است.»^۱

«معنای بسیج حضور متن مردم در عرصه‌های

۱. بیانات در جمع یکصد و ده هزار نفر از نیروهای بسیجی شرکت‌کننده در اردوی رزمی- فرهنگی علویون، ۱۳۸۰/۸/۲۱

فَعَالِيَّتْ هَايِ اسَاسِي بَرَايِ مَلَّتْ وَ كِشُورِ اسْت... بَسِيحْ
بِه نَظَرِ مَا مَحْدُودِ دَرِ هَمِيْنِ تَعْدَادِي كِه دَرِ سَازَمَانِ
بَسِيحْ اَنْدِ نَمِي شُود؛ خِيْلِي هَا هَسْتَنْد، دَل هَايِشَانِ بَا
شَمَا اسْت، شَمَا رَا تَحْسِيْنِ مِي كَنْنَنْد، بِه شَمَا اَحْتِرَامِ
مِي گِذَارَنْد، قَدْرِ شَمَا رَا مِي دَاَنْنَنْد، دَرِ دَاخِلِ سَازَمَانِ
بَسِيحْ هَم نِيْسْتَنْد؛ اَنهَا هَم بَسِيحِي اَنْد. اَن كِساْنِي كِه
اَرْزِشْ هَايِ شَمَا رَا قَبُولِ دَارَنْد، بِه اَن اَرْزِشْ هَا اَحْتِرَامِ
مِي گِذَارَنْد، بِه زَحْمَاتِ شَمَا، بِه خِدْمَاتِ شَمَا، بِه
مِجَاهِدْتِ شَمَا اَحْتِرَامِ مِي گِذَارَنْد، اَنهَا هَم اَز نَظَرِ مَا
بَسِيحِي اَنْد.»^۱

ارکان بسیج و مقومات فعالیت بسیجی به شرح زیر است:

۱. اعتقاد به حضور حداکثری دین در اداره‌ی جامعه

مهم‌ترین ویژگی بسیجیان اعتقاد به اسلام ناب محمدی ﷺ و حضور دین در ابعاد کلان جامعه و نفی جدایی دین از سیاست است؛ یعنی بنای هم‌ی شئون زندگی و نظامات اجتماعی بر اساس اسلام باشد و به دنبال پدید آوردن جامعه، قانون، نظام روابط، شبکه‌ی مناسبات، نهادها و ساختارهای دینی باشد؛ بنابراین اینکه رسالت دین را به ابعاد فردی خلاصه نکنیم و وظیفه‌ی انسان را در خودسازی و معنویت فردی منحصر ندانیم از ویژگی‌های معرفتی بسیجیان است.

بسیجی باید به فکر عمق‌بخشیدن به اندیشه‌ها و باورهای خویش باشد و با پشتوانه چنین اعتقاد استواری در مقابل ظالمان و مستکبران قرار گیرد. این پشتوانه مستحکم بسیجی

۱. بیانات در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور در مصلای امام خمینی رحمة الله تهران، ۱۳۹۲/۸/۲۹

را در مقابل سیل مشکلات و شبهات بیمه می‌کند.

۲. احساس مسئولیت، درک نیاز، و آمادگی و داوطلبی برای اقدام به موقع

یکی از ارکان ماهیت بسیج، احساس مسئولیت، آمادگی برای اقدام و حضور به موقع در میدان نیاز است. بسیجی، پای کار نیازهای انقلاب و دغدغه‌مند حل مسائل آن است؛ بنابراین طلبه‌ی انقلابی یا بسیجی، کسی است که به نیازهای انقلاب و حواجج ولیّ جامعه توجه دارد و برای حل و رفع آن تلاش می‌کند.^۱ حوزه‌ی علمیه هم در صورتی انقلابی و بسیجی است که برای حل مسائل انقلاب اهتمام داشته باشد. اگر طلبه یا حوزه نسبت به معضلات نظام، بی‌تفاوت باشد و به فعالیت‌های روزمره خود سرگرم بماند، انقلابی و بسیجی نیست.^۲

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه

۱. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ الدَّابِّينَ عَنْهُ وَ الْمُسَارِعِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِهِ (فرازی از دعای عهد).

۲. رهبر انقلاب فرموده‌اند: «بسیج یعنی به صحنه آمدن و به میدان آمدن. چه میدانی؟ میدان چالش‌های حیاتی و اساسی. میدان‌ها و چالش‌های اساسی زندگی چیست؟ فقط آن وقتی است که به کشوری حمله شود و مردم آن کشور به صحنه بیایند تا از مرزهای خودشان دفاع کنند؟ البته که نه! آن وقتی هم که نسل برگزیده‌ی یک ملت احساس می‌کنند از قافله‌ی دانش عقب مانده‌اند و باید علاجی بکنند، جای به میدان آمدن است. آن وقتی هم که احساس بشود پایه‌های یک زندگی مطلوب و عادلانه در کشور احتیاج به تلاش دارد تا ترمیم و یا استوار شود، جای به میدان آمدن است. آن وقتی هم که جبهه‌های فکری و فرهنگی دنیا برای تسخیر ملت‌ها با ابزارهای فوق مدرن می‌آیند تا ملتی را از سابقه و فرهنگ و ریشه‌ی خود جدا کنند و به راحتی آن را زیر دامن خودشان بگیرند، جای به میدان آمدن است. همه‌ی این‌ها انسان‌هایی را می‌طلبد که نیاز را احساس کنند؛ آدم‌های

گیج و غافل و سرگرم نیازهای حقیر اصلاً این نیازها را احساس نمی‌کنند. بعد از احساس نیاز، آمادگی است. همه آماده نیستند از راحتی و حضور پای بخاری گرم در زمستان یا کولر خنک در تابستان صرف‌نظر کنند؛ همه حاضر نیستند برای خودشان دشمن بتراشند؛ همه حاضر نیستند در یک راه دشوار عرق بریزند و سنگلاخ‌ها را بنوردند؛ انسانی با همت و با اراده می‌خواهد. پس عزم و اراده‌ی کار کردن و گذشت از راحتی و آسایش هم یک شرط است» (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان بسیجی در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۵). «بسیج یعنی آمادگی برای اقدام. اقدام وسیع در برنامه‌ریزی کارهای بزرگی که برای پیشرفت کشور و بقای انقلاب و نظام لازم است؛ چیز کوچکی نیست، جوان مؤمن فرزانه‌ی اهل درس و اهل فکر که آماده اقدام و کار هم است. همین، آمادگی و احساس آمادگی است که دشمن را دستپاچه می‌کند. در هر میدانی این آمادگی به‌درد می‌خورد؛ وقتی میدان علم است یک‌طور؛ وقتی میدان کار و سازندگی است، یک‌طور؛ وقتی میدان سیاست و دفاع است، یک‌طور دیگر، ... محیط دانشگاه را محیط بسیج علمی و سیاسی و فکری و اخلاقی قرار بدهید» (دیدار اساتید و دانشجویان بسیجی، ۱۳۸۲/۳/۱۸). «هر دانشجویی با هر سلیقه‌ی سیاسی، اگر پای‌بند به ارزش‌های انقلاب و آماده‌ی حضور در عرصه‌ی مبارزه‌ی فرهنگی و سیاسی با استکبار و ایادی آشکار و نقابدار آن است، می‌تواند در خیل بسیجیان دانشگاه و عضوی از بسیج دانشجویی باشد.» (پیام به پنجمین گردهمایی بسیج دانشجویی، ۱۳۷۷/۷/۱۴). «وقتی می‌گوییم «بسیج»، معنایش این است که مجموعه‌ای مورد نظر است که در عرصه‌ی مجاهدت انقلابی حضور پیدا کرده و حضور دارد؛ غایب نیست، آماده است. بسیج‌شدن نیرو، معنایش این است دیگر. وقتی می‌گوییم نیروها را بسیج کردیم، یعنی چه؟ یعنی به این‌ها آمادگی لازم برای حضور در میدان کار، میدان مبارزه و مجاهدتی که مورد نظر است، داده‌ایم» (بیانات در دیدار اعضای بسیج دانشجویی دانشگاه تهران، ۱۳۷۶/۱۱/۱۱). «در کلمه‌ی «بسیج»، معنای حضور و آمادگی، آن هم در حدّ فداکاری هست. در جنگ هم وقتی می‌گفتیم «بسیج»، آن معنایی که به ذهن ما متبادر می‌شد، عبارت بود از زنده و عصاره‌ی بهترین نیروهای کشور و جامعه. بسیج، یعنی نیرویی که این وظیفه را بر حسب حدّ و حدود و خط کشی‌های رایج اداری و قشری، برعهده‌اش نگذاشته‌اند؛ اما داوطلبانه

۳. مجاهدت و نستوهی

از مهم‌ترین ویژگی‌های فرد بسیجی و انقلابی، مجاهدت است، مجاهدت نقطه‌ی مقابل عافیت‌جویی و راحت‌طلبی و به معنای تلاشگری و خود را به زحمت انداختن است.^۱ کسی که در راه انجام وظایف و در مقابله با دشمن، آسایش خود را قربانی کند و در تلاش سنگین، شب و روز نشناسد مجاهد است. امام حسین علیه السلام شیعه واقعی را «مَنْ كَانَ بَادِلًا فِينَا مُهْجَتَهُ وَ مَوْطِنًا عَلَىٰ لِقَاءِ اللَّهِ نَفْسَهُ» معرفی می‌کند.^۲

اما عافیت‌طلبان و قاعدان گرچه انقلاب را قبول دارند و بدان علاقه‌مندند و برای آن کار می‌کند؛ اما در موقعیت تزاخم منافع

وارد میدان شده و ابراز آمادگی می‌کند و حضور خودش را اعلام می‌نماید که این‌جا حاضرم (بیانات در دیدار اعضای بسیج دانشجویی دانشگاه تهران، ۱۳۷۶/۱۱/۱۱). «شما دانشجویها باید خودتان را در صفوف مقدّم این مبارزه حس کنید. یک مبارزه‌ای است، وجود دارد، تمام نشده، ممکن است حالاحالاها هم تمام نشود، ادامه داشته باشد؛ در صفوف مقدّم این مبارزه باید خودتان را احساس کنید و قرار بدهید. صحنه‌ی درگیری را ببینید. یکی از اشکالات بزرگ این است که بعضی درگیری را حس نمی‌کنند، صحنه‌ی درگیری را نمی‌بینند، نمی‌فهمند که ما درگیری داریم. ارتباط این مبارزه با خودتان را مدنظر داشته باشید. دانشجو باید احساس مسئولیت انسانی، احساس مسئولیت ملی، احساس مسئولیت دینی و اجتماعی و بین‌المللی بکند؛ این چیزی است که از دانشجو توقع می‌رود (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۳۹۶/۳/۱۷).

۱. در لسان روایات نقطه‌ی مقابل مجاهدت، «احجام» است. احجام به معنای خود را کنار کشیدن، حضور نداشتن، از کار در رفتن، شانه خالی کردن و ترک اقدام است. در زیارت امام علی علیه السلام در روز غدیر آمده است: «وَلَا أَحْجَمْتَ عَنْ مُجَاهَدَةِ غَاصِبِيكَ نَاكِلًا» و نیز در جای دیگر آمده است: «وَوَجَّهْتَهُ وَ هُمْ مُحْجَمُونَ».

۲. اللهوف علی قتلی الطفوف، ص ۶۱.

خود را ترجیح می‌دهند و از اقدام و عمل کوتاه می‌آیند. برای آنکه آرامش و آسایش‌شان مخدوش نشود و زندگی مسالمت‌آمیزشان بر هم نخورد سکوت می‌کنند و اعتبار خود را هزینه نمی‌کنند.

۴. اخلاص

اخلاص و نیت الهی نیز از مقومات بسیجی بودن است. بسیجی انگیزه‌ای ناشی از ایمان به خدا و عشق به آرمان الهی دارد و فارغ از عوامل بیرونی و تشویق و ترغیب مادی برای مقصد عالی اسلامی تلاش می‌کند. بسیجی معتقد به لزوم حضور حداکثری دین در جامعه است و قیام بر این امر را تکلیف خویش می‌داند و با توشه‌ای از بصیرت و توفیق و تقوا که در عرصه جهاد اکبر فراهم می‌آورد، آماده است تا هم در عرصه جهاد اصغر و هم در عرصه جهاد کبیر مجاهدانه و مخلصانه به میدان آید و جان فدای اسلام و انقلاب باشد.

۵. هدفمندی و رسالت‌مداری

ویژگی دیگر بسیجیان هدفمندی است. هدفمندی با صفت ۲۱ مجاهدت ملازمه دارد. اگر کسی مقصد جدی و روشنی نداشته باشد توان و امکان مجاهدت و تاب‌آوری در راه آن نخواهد داشت. برای طلبه‌ی بسیجی و حوزه‌ی انقلابی این هدف یک رسالت و آرمان بلند است: اصلاح همه‌ی عالم و نفی نظام سلطه در مقیاس جهانی.

عظمت رهبران انقلاب اسلامی در این است که همت خود را نه فقط بیان احکام دینی برای اهالی یک شهر یا کشور که تأسیس تمدن بزرگ توحیدی و برافراشتن پرچم ایمان در سراسر عالم در نظر گرفته و همه‌ی کارهای خرد خود را در

راستای این افق گسترده قرار داده‌اند. امام راحل بزرگوار می‌فرمودند: «ما می‌توانیم دنیای مادی را شکست دهیم و پرچم لا اله الا الله و محمد رسول الله را در تمامی دنیا به اهتزاز درآوریم».^۱

۶. اصلاح، تحول‌خواهی و پیش‌برندگی

ویژگی دیگر برای طلبه‌ی انقلابی و حوزه‌ی بسیجی که از واژه‌ی انقلاب - به معنای دگرگونی - نیز استفاده می‌شود، تحول‌خواهی و پویایی است؛ یعنی شرایط موجود را تحمل نکردن و به دنبال وضعیت برتر بودن. این ویژگی نیز لازمه‌ی مجاهدت و آرمان داشتن است. انسان انقلابی یک موجود زنده است که در مقابل بدی‌ها واکنشی فعال نشان می‌دهد؛ نه بی‌تفاوت و خنثی می‌نشیند و نه از سر ضعف و درماندگی، به غصه و ناله و شکوا اکتفا می‌کند؛ بلکه حضور خود را نشان

بیانیه بالندگی
پسندید
حوزه‌های علمیه

۱. صحیفه‌ی امام، ج ۱۸، ص ۳۴۳. نیز فرموده‌اند: «قرآن می‌فرماید: قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ، و همه‌ی بشر را دعوت می‌کند به مقاتله برای رفع فتنه؛ یعنی «جنگ جنگ تا رفع فتنه در عالم»،... کسانی که تبعیت از قرآن می‌کنند، در نظر داشته باشند که باید تا آن جایی که قدرت دارند ادامه به نبردشان بدهند تا این که فتنه از عالم برداشته بشود. این، یک رحمتی است برای عالم» (صحیفه‌ی امام، ج ۱۹، ص ۱۱۳). «ما انقلابمان را به تمام جهان صادر می‌کنیم؛ چرا که انقلاب ما اسلامی است. و تا بانگ لا اله الا الله و محمد رسول الله بر تمام جهان طنین نیفکند مبارزه هست و تا مبارزه در هر جای جهان علیه مستکبرین هست ما هستیم. ما از مردم بی‌پناه لبنان و فلسطین در مقابل اسرائیل دفاع می‌کنیم» (صحیفه‌ی امام، ج ۱۷، ص ۴۸۱). «اسرائیل باید از صفحه‌ی روزگار محو شود و بیت المقدس مال مسلمین و قبله اول مسلمین است» (صحیفه‌ی امام، ج ۱۶، ص ۴۹۰). رهبر انقلاب آیت‌الله خامنه‌ای نیز می‌فرماید: «مسئله‌ی ما مسئله‌ی حرکتی عظیم در مقیاس جهانی است» (بیانات رهبری در تاریخ ۱/ ۸/ ۱۳۷۳).

می‌دهد، موضع خود را معلوم می‌کند و پرقدرت و استوار در صحنه‌ی عمل می‌ماند. طبیعتاً درک درست حوادث، فهم عمیق زمان و رویدادهای آن و شناخت جریان‌های اجتماعی لازمه‌ی این حضور و موضع‌گیری به‌موقع است.

انقلابی بودن مفهومی بیش از «حامی انقلاب بودن» دارد. حمایت از انقلاب بیشتر دفاع از وضع موجود است؛ در حالی که علاوه بر آن لازم است انسان انقلابی در مسیر آینده‌ی انقلاب و پیشبرد آرمان آن به سوی نقطه‌ی کمال حرکت کند. حامی انقلاب بودن و حفظ دستاوردهای موجود آن، حرکتی انفعالی است. حفظ انقلاب در معنای کامل خود حفظ روحیه‌ی انقلابی است و علاوه بر حمایت، رو به جلو داشتن و انقلاب را پیش بردن است و تکاپو به سوی افق‌های تازه.^۱ این

بیانیه بالندگی
سازمان
حوزه‌های علمیه

۲۳

۱. رهبر انقلاب: «پاسداری یعنی نگه داشتن، حفظ کردن. این حفظ کردن کردن را می‌توان با یک تفسیر محافظه‌کارانه معنا کرد؛ یعنی بگوئیم وضع موجود انقلاب را حفظ کنیم. من این را نمی‌گویم. حفظ انقلاب به معنای حفظ وضع موجود نیست. چرا؟ چون انقلاب در ذات خود یک حرکت پیش‌رونده است، آن هم پیشرفت پرشتاب. به کجا؟ به سمت هدف‌های ترسیم شده. هدف‌ها عوض نمی‌شوند. این اصول و ارزش‌هایی که بر روی آن بایستی ایستادگی کرد و برای آن جان داد، اصول و ارزش‌هایی هستند که در اهداف، مشخص شده‌اند. هدف نهایی، تعالی و تکامل و قرب الهی است. هدف پائین‌تر از آن، انسان‌سازی است؛ هدف پائین‌تر از آن، ایجاد جامعه‌ی اسلامی است با همه‌ی مشخصات و آثار، که استقرار عدالت در آن باشد، توحید باشد، معنویت باشد. اینها اهداف هستند. این اهداف عوض‌شدنی نیستند؛ یعنی ما نمی‌توانیم بیائیم مایه بگذاریم تا از هدف کم کنیم. بگوئیم خیلی خوب، یک روز می‌خواستیم عدالت برقرار کنیم، حالا می‌گوئیم عدالت که نمی‌شود، یک نیمه‌عدالتی برقرار کنیم! نه، عدالت؛ این، هدف است. توحید، استقرار شریعت اسلامی به طور کامل، اینها اهداف است، اینها تغییرپذیر نیست. لیکن در جهت

افق‌های تازه و قدم‌های بعد را نیز رهبر انقلاب در کلام خود معلوم ساخته‌اند:

انقلاب اسلامی --- نظام اسلامی --- دولت اسلامی --- کشور اسلامی --- تمدن اسلامی

۷. نگاه تاریخی به رویارویی تمدنی با کفر و استکبار جهانی

مجاهدت، هدفمندی و تحول‌خواهی برای انقلابی بودن یا بسیجی بودن کافی نیست؛ انقلابی بودن مستلزم نگاه کلان‌تمدنی و تاریخی است؛ یعنی به یک محله و منطقه خلاصه نمی‌شود و افق جهانی و بین‌المللی دارد. کسی که مجاهدت و هدفمندی دارد اما نگاه کلان ندارد، هرچند کار زیادی می‌کند؛ اما چون افق نگاهش کوتاه است از این همه تلاش در دایره‌ای محدود، نتیجه‌ی درخوری دریافت نمی‌کند. در حالی که انسان انقلابی به گستره‌ی کفر و فساد و تباهی در تمام جهان و بر نوار بلند زمان نظر می‌کند، ابعاد مسئولیت خود را تاریخی و جهانی می‌بیند و در اندیشه‌ی نابودی همه‌ی کفر و ظلم و پلیدی است.

بیانیه بالندگی
پیشرو
حوزه‌های علمیه
در

این نگاه بلند خواسته‌ی خدا و آرزوی همه‌ی اولیای اوست. خدای بزرگ در قرآن کریم خواسته‌ی خود را غلبه‌ی دین اسلام بر همه‌ی ادیان،^۱ وارث شدن صالحان بر همه‌ی زمین^۱ و

حرکت به سمت این اهداف، سرعت‌ها قابل کم و زیاد شدن است، شیوه‌ها قابل تغییر یافتن است، تدابیر ممکن است جورواجور باشد. در این جهت، انقلاب پیشرونده و پیش‌برنده است. حفظ انقلاب یعنی حفظ همین حالت پیشروندگی و پیش‌برندگی. پاسداری از انقلاب، به این معناست» (بیانات رهبر انقلاب ۱۳/۴/۱۳۹۰).

۱. هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ (توبه: ۳۳، فتح: ۲۸، صف: ۹).

امامت مستضعفان^۲ بیان کرده و در روایات نیز پر شدن جهان از عدل و داد نوید داده شده است.

بنابراین نگاه تاریخی به جریان حق و باطل و درک تقابل تمدنی جمهوری اسلامی با کفر و استکبار جهانی نیز یکی از ارکان تفکر بسیجی و اصول نگاه انقلابی است.^۳

بنابراین ابعاد جهانی اسلام و نهضت اسلامی را نباید از نظر دور داشت. صدور انقلاب و بیداری اسلامی به این مقوله نظر دارد.

۸. پیشرو بودن، استقلال عمل و حرکت خودجوش مردمی

بسیج مردم به معنای سوق دادن آنان به حضور در صحنه و اعتماد کردن به آنان برای برداشتن بار انقلاب است. در جوهر معنای بسیج، نوعی استقلال و حرکت خودجوش مردمی وجود دارد. کسی که دایم به دنبال دستور است و از خود اختیار و خلاقیتی نمی‌ورزد و نمی‌تواند صحنه را تشخیص دهد بسیجی

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه
در

۱. وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ
(انبیاء: ۱۰۵)

۲. وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ (قصص: ۵)

۳. «شما دانشجویها باید خودتان را در صفوف مقدم این مبارزه حس کنید. یک مبارزه‌ای است، وجود دارد، تمام نشده، ممکن است حالاحالاها هم تمام نشود، ادامه داشته باشد؛ در صفوف مقدم این مبارزه باید خودتان را احساس کنید و قرار بدهید. صحنه‌ی درگیری را ببینید. یکی از اشکالات بزرگ این است که بعضی درگیری را حس نمی‌کنند، صحنه‌ی درگیری را نمی‌بینند، نمی‌فهمند که ما درگیری داریم. ارتباط این مبارزه با خودتان را مدنظر داشته باشید. دانشجو باید احساس مسئولیت انسانی، احساس مسئولیت ملی، احساس مسئولیت دینی و اجتماعی و بین‌المللی بکند؛ این چیزی است که از دانشجو توقع می‌رود» (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۳۹۶/۳/۱۷).

شایسته‌ای نیست. بسیجی باید فراتر از یک ماشین بی‌فکر و اراده، عمل کند؛ یعنی بتواند ببیند، بشناسد، تحلیل کند و بر اساس آن حرکت کند. این معنا در دانشجو و طلبه‌ی بسیجی ضروری‌تر است.^۱

البته وقتی یک طلبه بسیجی به عنوان افسر جوان جنگ در عرصه‌های مختلف بخواهد به صورت «آتش به اختیار» عمل کند، برای انتخاب تاکتیک مناسب باید اولویت‌ها را بداند و مسائل اصلی و فرعی محور خود را به درستی شناسایی کند. لازمه‌ی رسیدن به تصمیم درست در شرایط «آتش به اختیار» اولاً توجه به اصول فکری امام و رهبری و ثانیاً توجه به عقلانیت انقلابی است. در اندیشه‌ی رهبر انقلاب، مهم‌ترین

۱. در این جنگ نرم، شما جوان‌های دانشجو، افسران جوان این جبهه‌اید. نگفتیم سربازان، چون سرباز فقط منتظر است که به او بگویند پیش، برود جلو؛ عقب بیا، بیاید عقب. یعنی سرباز هیچ گونه از خودش تصمیم‌گیری و اراده ندارد و باید هر چه فرمانده می‌گوید، عمل کند. نگفتیم هم فرماندهان طراح قرارگاه‌ها و یگان‌های بزرگ، چون آنها طراحی‌های کلان را می‌کنند. افسر جوان تو صحنه است؛ هم به دستور عمل می‌کند، هم صحنه را درست می‌بیند؛ با جسم خود و جان خود صحنه را می‌آزماید. لذا اینها افسران جوان‌اند؛ دانشجو نقشش این است. حقیقتاً افسران جوان، فکر هم دارند، عمل هم دارند، تو صحنه هم حضور دارند، اوضاع را هم می‌بینند، در چهارچوب هم کار می‌کنند (۱۳۸۸/۶/۸). «بسیجی یک فرهنگ است و اگر بخواهیم این فرهنگ را در یک جمله تعریف کنیم، باید بگوییم پیشرو بودن در همه‌ی عرصه‌های اساسی زندگی. درست است که بعضی‌ها اصرار دارند بسیجی را در محیط دانشگاه و بیرون دانشگاه بد معنا کنند؛ اما از کسانی که حرفهای بوقهای تبلیغاتی دشمنان این ملت را تکرار می‌کنند، انتظار زیادی نیست. مسئله این است که خود ما بفهمیم بسیجی یعنی چه» (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان بسیجی، ۱۳۸۴/۳/۵).

تعابیری که در تقابل معنایی با عقلانیت انقلابی قرار دارند، محاسبه‌ی محافظه‌کارانه، قشری‌گری، تحجّر، اسیر اوهام و تخیلات خود شدن و سازشکاری با دشمن است؛ بنابراین توجه به «حکمت» و به کار گرفتن خرد و تدبیر، محاسبه و کار کارشناسی، مطالعه‌ی درست، نظم و قانون‌گرایی، و نیز ملاحظه‌ی جوانب و آثار یک اقدام از مهم‌ترین بایسته‌ها در شرایط آتش به اختیار است.

۹. اراده‌ی جمعی

از دیگر مقومات بسیج و ویژگی‌های انسان انقلاب اسلامی، فعالیت جمعی است. از آنجا که افق نگاه بسیجی دوردست و مأموریت او بسی سنگین است، نمی‌توان آن را از آحاد افراد به تنهایی انتظار داشت. برداشتن این بار سنگین و دستیابی به این افق بلند تاریخی، به همراهی و همیاری پیوستاری از انسان‌ها بلکه نسل‌ها و قرن‌ها نیاز دارد. جماعتی از اهل ایمان به صورت متشکل و هم‌افزا باید در این میدان بسیج شوند و جبهه‌ای ولایی، منسجم و یک‌پارچه بسازند تا به آن افق متعالی دست یابند.^۱

انسان انقلابی که هوای اصلاح جهان و درافتادن با دشمنی‌های بزرگ را دارد باید از اقدامات فردی به سوی

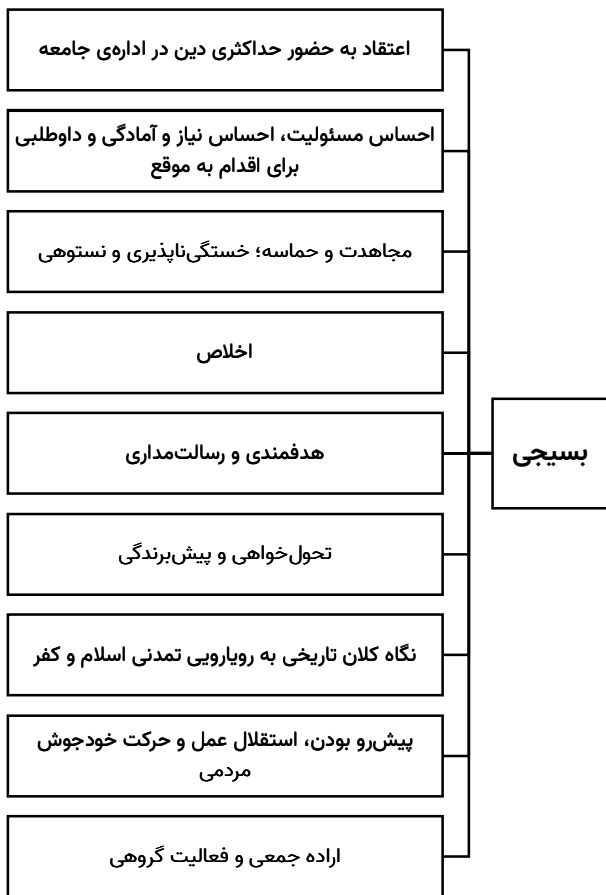

۱. «این کار عظیم و ماندگار تاریخی، این کاری که سر و کارش با نسل‌ها و قرن‌هاست، این را نباید با کارهای دفعی، جزئی و شعاری اشتباه کرد» (بیانات رهبر انقلاب در اجتماع بزرگ اساتید، فضلا و طلاب در مدرسه‌ی فیضیه‌ی قم ۱۳۷۹/۷/۱۴). «بسیج نماد حضور ملی و مقاومت ملی و آگاهی یک ملت است؛ آن هم آگاهی همراه با تحرک، همراه با معنویت و همراه با اخلاص» (بیانات در مراسم صبحگاه رده‌های مختلف نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۸۴/۶/۲)

اقدامات گروهی و از اقدامات گروهی به سوی پدید آوردن نهادهای مؤثر جمعی و از آنجا به سوی پدید آوردن جبهه‌ی متشکل ایمانی و انسانی بر علیه بدی‌ها و رذیلت‌ها گام بردارد. برای این منظور تشکل داشتن و فعالیت‌های گروهی ضروری است.^۱ وقتی انسان نگاهش را توسعه دهد و آرمانش را بزرگ سازد باید دست در دست دیگران نهد و در یک شبکه‌ی انسانی منسجم قرار گیرد تا با همیاری آنان بتواند به مقصد عالی خود دست یابد. این مولفه‌های ماهوی بسیج را در نمودار زیر خلاصه کرده‌ایم:

۱. «جای ما به چالش کشیدن زشتی‌ها و سختی‌ها و دردمندی‌هایی است که از سلطه‌ی زر و زور و حاکمیت فساد مالی و قدرت، در دنیا و در سطح بین‌المللی به‌وجود آمده؛ این را دست کم نگیرید... کی می‌خواهد با این‌ها مواجه شود؟ یک انسان، یک حزب و یک مجموعه نمی‌تواند. آن چیزی که می‌تواند در مقابل این امواج کشنده و کوبنده بایستد، یک هویت عظیم جمعی بین‌المللی است. امروز این هویت عظیم جمعی و بین‌المللی در حال شکل گرفتن است؛ محورش هم نظام جمهوری اسلامی است» (بیانات رهبر انقلاب در دیدار جمعی از دانشجویان برگزیده و نمایندگان تشکل‌های دانشجویی ۱۳۸۴/۷/۲۴).

خلاصه اینکه ماهیت و حقیقت بسیج در گرو این ملاک‌ها و معیارها است و صورت تعیین‌یافته‌ی بسیج - ذیل یک سازمان اداری مشخص - باید این ویژگی‌ها را محقق کند؛ بنابراین تمام گروه‌های جهادی و تبلیغی که به هدف اقامه‌ی دین و اعتلای نظام اسلامی به شکل خالصانه و خودجوش در زمینه‌های علمی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، خدماتی و...

خصوصاً در شرایط بحران فعالیت دارند هرچند به اسم و عنوان و از حیث جایگاه اداری ذیل سازمان بسیج نیستند به حقیقت بسیجی‌اند.^۱

بنابراین در نگاه امام و رهبری، بسیج به یک گروه خاص اختصاص ندارد و در گستره‌ی ایران بلکه در جهان، همه‌ی مردمی را که می‌خواهند حول ولّی خدا برای اقامه‌ی دین او در روی زمین قیام کنند شامل می‌شود؛ همان جریان توده‌های مؤمنین که پشت سر راهبر دینی و امام جامعه به سوی مقاصد عالی تکوین و تشریح حرکت می‌کنند و غلبه‌ی دین خدا را در تمام ارض هدف گرفته‌اند.^۲ قرآن کریم این گروه را «حزب الله» نامیده است.^۳

با این توصیف روشن می‌گردد که بسیج گرچه وظیفه‌ی دفاع از امنیت کشور را بر عهده دارد؛ اما صرفاً یک تشکیلات نظامی نیست و همه‌ی عرصه‌های مجاهدت در راه اقامه‌ی دین و پاسداری از انقلاب را شامل می‌شود. همچنین یک تشکیلات صرفاً نخبگانی نیست و توده‌های مختلف ایمانی را در اقلشار مختلف فرا می‌گیرد؛ گرچه عوام‌زده هم نیست و بر اهمیت حضور نخبگان هدایتگر تأکید دارد. نیز یک تشکل خاص در

۳۰

۱. بسیج به معنای فرد یا مجموعه‌ی آماده‌ی برآوردن نیازهای انقلاب است، در هر زمان و از هر نوع؛ این معنای بسیج است. تشکلی به این نام تشکیل شده و شما عضو او هستید. اگر دیگری در یک سازمان دیگر است و همین احساسات شما را دارد، او هم بسیجی است و فقط رسماً جزو سازمان شما نیست (بیانات در دیدار اعضای بسیج دانشجویی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۶/۲/۳۱).

۲. هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (توبه: ۳۳ و صف: ۹).

۳. ر.ک: مائده: ۵۴ تا ۵۶.

عرض سایر تشکلهای یا حتی یک حزب فراگیر - اگرچه قدرتمند و مؤثر در معادلات انقلاب اسلامی - نیست؛ بلکه بستر حضور همه‌ی مؤمنان در راستای اهداف انقلاب اسلامی و در مسیر حرکت به سوی جامعه‌ی توحیدی و تمدن اسلامی جهانی را فراهم می‌کند و در هر برهه‌ای به حسب اولویت‌های انقلاب و نظام در عرصه‌ای نقش‌آفرینی کرده است؛ گاهی در میدان نبرد نظامی، گاهی در عرصه‌ی سازندگی، گاهی در عرصه‌ی سیاسی، گاهی در جهاد علمی، گاهی در ساحت اقتصاد مقاومتی و گاهی هم در مبارزه با حوادث طبیعی یا بیماری‌های همه‌گیر.

بسیج همه‌جا هست و معادل هیچ یک از ساختارهای رسمی و فرایندهای دیوان‌سالار نیست؛ بسیج به پهنه‌ی تمام نیازهای انقلاب تعریف می‌شود و هر جا که نظام اسلامی اولویتی دارد، حضور دارد؛ البته با ساختارها و نهادهای رسمی نظام هم رقابت و موازی‌کاری نمی‌کند؛ بلکه در طول آنها و به‌عنوان عامل حرکت‌دهنده و پیش‌برنده‌ی آنها به سازماندهی توده‌ها برای حل مسائل انقلاب می‌پردازد.

بسیج تجلی حقیقی مردم‌سالاری است و به پیش‌بری حاکمیت، با اراده‌ی قدرتمند مردم کمک می‌کند؛ چراکه ساختارهای رسمی به دلیل ظرفیت‌های محدود، قابلیت سامان‌دهی عرصه‌های گوناگون را ندارند و از یاری توده‌های مردمی بی‌نیاز نیستند. رهبر انقلاب فرموده‌اند: «بسیج تحقق مردم‌سالاری دینی است.... بعضی خیال می‌کنند مردم‌سالاری فقط پای صندوق رای و انتخابات است؛ آن [تنها] یکی از جلوه‌های مردم‌سالاری دینی است. مردم‌سالاری یعنی بر اساس دین و بر اساس اسلام، سالار جامعه، خود مردم‌اند.... این

معنای مردم‌سالاری اسلامی است. بسیج در همه‌ی عرصه‌ها مظهر مردم‌سالاری دینی و مردم‌سالاری اسلامی است».^۱

نظام جمهوری اسلامی ساختارها و قوای رسمی گوناگونی دارد. در همه‌ی این ساختارها و نهادها شعبه‌ای از بسیج وجود دارد که تجلی حضور فراساختاری مردمی در کارویژه‌ی انقلابی آن نهاد به شمار می‌رود. بسیج حوزه و دانشگاه هم باید بستر حضور انقلابی طلبه و دانشجو در نیازهای اجتماعی مرتبط با نقش روحانیان و دانشگاهیان باشد.

بسیج در حوزه

آنچه تا کنون گفته شد ویژگی‌های انسان انقلابی و مؤمن بسیجی بود و انسان بسیجی انقلابی اعم از طلبه‌ی بسیجی انقلابی است؛ یعنی همه‌ی اقشار (مانند مدیر، کارمند، پزشک، مهندس، معلم بسیجی) را در بر می‌گیرد.

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمی
در

در تعریف حوزه و طلبه‌ی بسیجی علاوه بر همه‌ی اینها، طلبگی را هم باید اشراب کرد و به سرمایه‌ی ویژه‌ی حوزویان که در سایر اقشار اجتماعی نیست نیز توجه داشت. آن سرمایه‌ی ویژه، آشنایی تخصصی با دین و منابع دینی است. طلبه باید از این دارایی ارزشمند نیز در مسیر آرمان‌های انقلاب اسلامی بهره‌گیرد.

۳۲

عنوان طلبه‌ی بسیجی دو مؤلفه دارد؛ بنابراین کسی که فقط طلبه است و بسیجی نیست، یا کسی که فقط بسیجی است و حوزوی نیست از این عنوان خارج است.

با این نگاه طلبه‌ی بسیجی یک هویت صنفی دارد و یک هویت

۱. بیانات در دیدار بسیجیان، ۱۳۹۵/۹/۳.

تاریخی؛ بر اساس هویت صنفی، عالم و فقیه و وارسته و کارآمد است و بر اساس هویت تاریخی نقش اجتماعی خود را در سیر حرکت کلان بشر به سمت توحید می‌یابد و به‌خوبی آن را ایفا می‌کند. در این عصر کارآمدی اجتماعی طلبه بدون نظر به این هویت تاریخی و مخصوصاً توجه به نهضت بزرگ حضرت امام علیه السلام تحقق نمی‌یابد. در این هویت تاریخی امام راحل علیه السلام نه تنها یک فقیه و فیلسوف و عالم که امام و علمدار نهضت است.

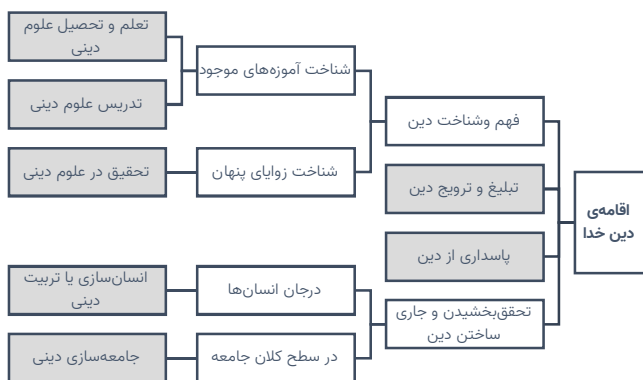
بنابراین نقطه‌ی ثقل جبهه‌ی متحجرین در دوران بعد از انقلاب، به مخالفت با ولایت فقیه یا حکومت اسلامی خلاصه نمی‌شود؛ بلکه جدایی از مسائل واقعی جامعه و معضلات عینی انقلاب و عدم ایفای نقش تاریخی و تمدنی است که چه بسا رگه‌هایی از آن در برخی حوزویان به ظاهر انقلابی هم - به دلیل عدم درک عمیق از موقف تاریخی نهضت خمینی - مشاهده می‌شود. به همین جهت برای شناخت طلبه‌ی بسیجی لازم است هویت و مأموریت طلبگی را مرور کنیم و با نقش تاریخی و تمدنی او در این عصر پیوند بزنیم.

هویت حوزوی و مأموریت طلبگی

بسیج هر صنف و قشری باید مأموریت آن قشر را در خدمت مقاصد و اهداف انقلاب اسلامی قرار دهد و از آن به نفع نظام و جامعه و تمدن اسلامی بهره گیرد. بسیج حوزه‌های علمیه هم باید مأموریت‌های حوزه را به اهداف انقلاب اسلامی گره زند و پیوند بخشد؛ بلکه از آنجا که انقلاب از دل حوزه‌ها جوشیده است باید نگاه حوزه به انقلاب نگاه حفظ و حراست از ثمره خود باشد و نظام اسلامی را بستری برای تحقق رسالت و مأموریت خود بداند.

مأموریت اصلی حوزه‌های علمیه فهم و اقامه‌ی دین است و حوزویان «متولی فهم و اقامه‌ی دین خدا» هستند. برای این منظور لازم است به‌خوبی با دین و منابع آن آشنا باشند (تحصیل) و در راه توسعه‌ی این فهم بکوشند (تحقیق) سپس یافته‌های خود را ترویج و تبلیغ کنند و به دفاع از آن بپردازند و در راه عینیت‌بخشی و جاری کردن آن چه در جان آحاد انسان‌ها و چه در سطح کلان جامعه بکوشند.

بر اساس این نمودار طلبه یک نیروی فکری، فرهنگی و تربیتی است که عمدتاً خدمات نرم به جامعه ارائه می‌دهد؛ حتی مراد از «پاسداری از دین» در نمودار فوق دفاع نرم یعنی دفاع فکری و فرهنگی از دین خداست نه دفاع سخت که مأموریت مستقیم نیروهای نظامی و امنیتی است.

آنچه گفته شد هویت صنفی و تخصصی طلبه است؛ یعنی مقتضیات طلبگی را برای او از آن جهت که طلبه است بیان می‌کند؛ البته روشن است که طلبه به عنوان یک انسان یا به عنوان یک عنصر مؤمن وظایف انسانی و ایمانی دیگری هم

دارد که از نقش صنفی او فراتر است و در آن با انسان‌های دیگر یا با سایر اهل ایمان مشترک است. به همین جهت در مواضع نیاز و بحران، برحسب وظیفه‌ی شرعی در میدان نظامی، امنیتی، خدمات جهادی و مانند آن حضور خواهد داشت.

با این توضیح به خوبی آشکار می‌شود که حوزویان مأموریت اجتماعی مشخصی دارند و به صورت تخصصی در عرصه‌ی شناخت، اشاعه و اقامه‌ی دین نقش‌آفرینی می‌کنند. به بیان دیگر هر کار خوبی وظیفه‌ی صنفی و تخصصی طلبه نیست و طلبه از آن جهت که طلبه است عهده‌دار انجام همه‌ی مأموریت‌های اجتماعی نیست. البته اگر یک حوزوی بتواند کنار فعالیت صنفی و خارج از زمان موظفی حوزوی خود، به کارهای مفید و مثبت دیگر بپردازد قطعاً شایسته است و ارزش افزوده‌ای را پدید آورده است؛ اما اگر فراغتی برای این کار نداشته باشد و تمام توان صنفی خود را به مسئولیت‌های حوزوی اختصاص دهد خطا نرفته است؛ مشروط بر اینکه وظایف انسانی، ایمانی و تاریخی خود را به خوبی عهده‌دار باشد.

خوشبختانه حوزه‌های علمیه و نهاد مرجعیت شیعه در طول تاریخ پرفراز و نشیب خود، با مجاهدت و فداکاری در اعتلای کلمه الله و پاسداری از مکتب تشیع کوشیده‌اند و میراث ارزشمند پیامبران الهی و اهل بیت عصمت و طهارت را به نسل ما و عصر ما رسانده‌اند و اکنون نیز اسناد بالادستی و تحولی حوزه، به هدف تامین و تضمین حوزه‌ی انقلابی و پاسخگو شکل گرفته و تدوین شده است.

پیوند مأموریت حوزه با آرمان انقلاب

نسبت‌گیری حوزه به‌عنوان نهاد علم دینی با حرکت کلی انقلاب اسلامی و مسائل حقیقی و عینی مردم، حوزه را انقلابی و بسیجی می‌سازد و به ایفای نقش تاریخی و تمدنی او می‌انجامد. به بیان دیگر بسیج حوزویان یعنی کشاندن آنها به صحنه نیازهای انقلاب.

وظیفه‌ی این نهاد، شناخت، تبلیغ، پاسداری و جاری‌ساختن دین است. کدام دین؟ اسلام ناب. یعنی دینی که حضور حداکثری در اداره‌ی جامعه و تنظیم نظامات آن دارد و برنامه‌ی سعادت فردی و اجتماعی را ارائه می‌دهد و گهواره تا گور انسان را مدیریت می‌کند. چنین دین جامعی را باید شناخت، تبلیغ و ترویج کرد و از آن در مقابل شبهات و هجمات دفاع نمود، چنین مکتب شاملی مبنای تربیت دینی جوانان است و چنین آیین گسترده‌ای در جامعه‌ی اسلامی محقق می‌گردد.

بسیج طلبگی موظف است حوزه را به مسائل نظام گره بزند و بستری فراهم کند تا طلاب عزیز از خاستگاه حوزوی خود به صورت تشکیلاتی و البته خودجوش با مسائل عینی جامعه و انقلاب پیوند بخورند و به ارائه‌ی راهکارهای مؤثر بپردازند.

آن‌گونه که امام بسیجیان در پیام دوم آذر سال ۱۳۶۷ ترسیم کرده است بسیج حوزه باید دست در دست بسیج دانشگاه با تمام توان به این مقاصد بزرگ بیندیشد و مأموریت‌های زیر را محقق سازد:

۱. دفاع از انقلاب و اسلام
۲. پاسداری از استقلال نظام و اصول تغییرناپذیر "نه شرقی و نه غربی"

۳. جلوگیری از نفوذ ایادی بیگانه در حوزه و دانشگاه
 ۴. تحکیم باورهای اعتقادی بسیجیان
 ۵. ارائه‌ی چهارچوب‌های اصیل اسلام ناب محمدی به تمام اعضای بسیج
 ۶. ایستادگی در مقابل شرق و غرب
 ۷. ایجاد حکومت بزرگ اسلامی از راه تأسیس هسته‌های مقاومت در تمام جهان
 ۸. قطع ریشه‌ی ضدانقلاب در تمام ابعاد
- و این امر مطابق توصیه‌ی آن امام حکیم، با مدیریت صحیح، فداکاری و مجاهدت مستمر و حضور در صحنه‌ها حاصل می‌گردد.

تمایز بسیج حوزه با بسیج سایر اقشار

با توضیحات گذشته معلوم شد بسیج طلاب تشکلی صرفاً برای فعالیت‌های روزمره‌ی سیاسی یا آموزش‌های نظامی نیست. همچنین بسیج طلاب نباید با بسیج ادارات و محلات و سایر اقشار برابر باشد و یا حداکثر در حد یک گروه جهادی عمل کند. فعالیت بسیجی در عالم طلبگی باید به یکی از کارویژه‌های طلبگی بازگشت داشته باشد و شأن طلبگی در آن لحاظ شود. اگر طلبه، امامت و هدایت فکری و فرهنگی جامعه را بر عهده دارد، بسیج طلبگی نیز باید امامت و هدایت سایر اقشار بسیج را بر عهده بگیرد و نقش نرم خود را نسبت به آنان ایفا کند؛ بنابراین چه بسا بسیج طلاب بیشتر بسیج اقامه‌ی دین، بسیج هدایت فکری و تأثیرگذاری فرهنگی، بسیج علمی و معرفتی، بسیج آموزشی و پژوهشی، بسیج تبلیغی و تعلیمی، بسیج تولید محتوا و ترویج گفتمان، بسیج تبیین و مطالبه‌گری، بسیج تربیتی، بسیج پاسخ به شبهات،

بسیج دفاع نرم از مبانی انقلاب و بسیج امر به معروف و نهی از منکر با استفاده از تمام ظرفیت‌های رسانه‌ای در فضای حقیقی و مجازی باشد.

طلبه بسیجی در کنار فعالیت‌های مستقیم سیاسی و خدمات جهادی که در استحکام شخصیت و تربیت جامع او بی‌شک تأثیرگذار است، خود را موظف به حل مسئله‌های فکری انقلاب و تربیت نیروی آن می‌داند. هر جا که انقلاب نیاز به تبیین و روشننگری و تحلیل دارد بسیج طلاب باید حاضر باشد. معارف انقلاب و گفتمان امامین آن را نشر دهد، چهارچوب‌های اعتقادی اسلام ناب را برای تمام اقشار بسیج تبیین کند، شبهات مربوط به حکومت دینی و ولایت فقیه را بسیج طلاب باید پاسخ دهد، کارآمدی نظام را بسیج طلاب باید تبیین کند، گره‌های نظری انقلاب از قبیل مشکلات اجتماعی و مسئله‌ی جمعیت را بسیج طلاب با بیان روشن‌گر خود باز کند و خلاصه پای کار نیازهای اندیشه‌ای انقلاب بایستد و حلقه میانی امام و امت شود. همچنین پس از کار عمیق علمی و اجتهادی در حل مسایل نظری انقلاب و تبیین و روشننگری نسبت به آن تلاش می‌کند تا آن را به علوم انسانی و در نهایت به قانون و ساختار و الگوی پیشرفت تبدیل کند و در سطح جامعه محقق سازد.

طلبه باید در مقیاس یک راهبر تربیت شود و در قامت یک مربی و سرپرست بتواند در محیط پیرامون خود، نقش ایفا کند. طلبه، پیشران حرکت‌های اجتماعی در مسیر اقامه‌ی دین و تحقق آن است و در نگاه رهبران انقلاب نیز حوزه و روحانیون باید راهبر و پیشران فکری، معرفتی و معنوی مردم باشند؛ یعنی طلاب انقلابی «حلقه‌ی واسط» و تبیین‌گر مبانی فکری و

اهداف و آرمان‌های امام برای آحاد جامعه هستند، همان نقشی که در مرحله‌ی اول و دوم انقلاب یعنی پیدایش انقلاب و نظام اسلامی انجام شد باید در مرحله‌ی دولت اسلامی و جامعه‌ی اسلامی دنبال شود.

به این ترتیب بسیج طلاب همه‌ی کمالات بسیج و ارکان ماهیت آن را به هویت حوزوی پیوند می‌دهد و در کنار خدمات جهادی و کارهای شغائری و مناسکی، رویکرد محتوایی و تربیتی اتخاذ می‌کند. طلبه‌ی بسیجی نیروی مخلصی است که رو به سوی آرمان تشکیل تمدن نوین اسلامی به صورت متشکل و با احساس مسئولیت، فعالیت طلبگی می‌کند.

حوزه‌ی علمیه و بسیج

با توجه به رسالت عالی و مأموریت نهایی حوزه‌های علمیه که در یک جمله «اقامه‌ی دین و تحقق اهداف انقلاب» است؛ می‌توان طلبه، استاد یا عالم حوزوی را در مرتبه‌ی اعلا‌ی رسالت و مأموریت خود، یک «بسیجی انقلابی» دانست که؛

اولاً تمام شأن حوزوی یعنی ظرفیت‌های اخلاقی و معنوی، ۳۹ فکری و علمی و مهارت‌های عملی و نقش‌آفرینی اجتماعی خود را در جهت خدمت به مردم و جامعه و رفع نیازهای انقلاب رشد داده و به کار می‌گیرد و

ثانیاً جهت‌گیری کلان او نیز اهداف انقلاب و تمدن نوین اسلامی و پیشگامی در تحقق سند گام دوم انقلاب است.

از این رو در این برهه‌ی جدید هم‌زمان با شروع «گام دوم انقلاب» و شروع به کار «دولت انقلابی» می‌توان بسیج را با نگاهی بالنده و متعالی؛

• جبهه‌ای پرشور و پرنشاط با روح و ریحانی از فضای جنگ

و جهاد،

- فضایی معنوی و اخلاقی با رنگ و لعابی از اخلاص و ایثار و فداکاری،
- میدانی کارآمد برای تکامل و تهذیب و تربیت،
- محفلی پُرانگیزه و پرتلاش برای تحصیل علم و کسب مهارت و بینش و بصیرت،
- مجمعی هم‌افزا برای تعاون و تعامل و تبادل،
- و در یک کلام «تشکیلاتی تسهیل‌گر، حمایت‌کننده و هدایت‌کننده برای انسجام، هماهنگی، رشد و بالندگی ظرفیت‌های حوزوی در مسیر تربیت، تحصیل، تحقیق، تبلیغ و فعالیت اجتماعی طلاب و روحانیون حوزه‌های علمیه برای تحقق گام دوم انقلاب و موفقیت دولت انقلابی» دانست.

رسالت حوزه‌های علمیه، تربیت «عالمان مجاهد» است که در جهت «اقامه‌ی دین» صحنه‌ی علم و عمل را به هم پیوند داده و بر پایه‌ی دو رکن «اخلاق و معنویت» و «اجتهاد و فقاہت»، نظام و جامعه‌ی اسلامی را در نیل به اهداف انقلاب و تحقق تمدن نوین اسلامی، هدایت و راهبری نمایند. در تربیت چنین عالمانی چند اصل وجود دارد:

۱. اخلاق و معنویت،
۲. علم و معرفت، فقاہت و اجتهاد،
۳. روحیه‌ی مجاهدت و قیام لله، ملکه‌ی خدمت به مردم و جامعه، احساس مسئولیت و رسالت اجتماعی،
۴. بصیرت و علم به مقتضیات زمانه و نیاز نظام و جامعه و آشنایی با اهداف انقلاب و تمدن نوین اسلامی،

بسیج نیز همواره؛

۱. هم در بُعد اخلاقی و معنوی متضمن فضائلی همچون ایمان، اخلاص، ایثار و فداکاری بوده است و به فرموده رهبر معظم انقلاب «ایمان عاشقانه، ایمان عمیق، ایمان توأم با عواطف باعث درخشان شدن بسیج شد»^۱

۲. و هم در بُعد علمی و معرفتی بر رشد علم و دانش و آگاهی تأکید دارد و به فرموده‌ی رهبری: «بسیاری از پیشرفت‌ها و موفقیت‌های نظام اسلامی در عرصه‌های مختلف مرهون تفکر و میل بسیجی است»^۲

۳. و هم در بُعد رسالت اجتماعی و احساس مسئولیت نسبت به نیازمندی‌های نظام و جامعه، پیشرو در رفع نیازها و حوائج جامعه و نظام است و به فرموده‌ی رهبر معظم انقلاب «بسیج، یعنی نیروی کارآمد کشور برای همه‌ی میدان‌ها»^۳

۴. و هم در بُعد بصیرتی و بینشی، بر اندیشه‌ی جامع و شناخت زمان و دشمن‌شناسی تأکید دارد و به فرموده‌ی رهبر معظم انقلاب «بسیج نگاه می‌کند ببیند که این حرکت عمومی انقلاب و نظام از مسیر درست منحرف نشود، مراقب است که انحراف به وجود نیاید، هر جا انحرافی مشاهده شد، بسیج در مقابل آن می‌ایستد. این از جمله‌ی خصوصیات است که مربوط به بسیج است»^۴ و در یک

۱. بیانات در دیدار با سپاهیان و بسیجیان، ۷۷/۹/۲.

۲. دیدار جمعی از اعضای تشکل بسیج دانشجویی دانشگاه‌های سراسر کشور، ۷۹/۱۱/۲۴.

۳. بیانات در دیدار با سپاهیان و بسیجیان، ۷۷/۹/۲.

۴. بیانات در دیدار بسیجیان استان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۷/۲۲.

جمله «جوانی که در نیروی مقاومت بسیج به عنوان یک نیروی بسیجی، خود را خدمتگزار اهداف انقلاب و آرمان‌های اسلامی می‌داند، باید چنان خود را بسازد که مثل شمعی پروانه‌ها را به دور خود جمع کند و سازندگی علمی، اخلاقی، معنوی، فکری و سیاسی داشته باشد».^۱

با این وصف، شایسته است حوزویان یکپارچه بسیجی باشند و حوزه‌های علمیه مأمّن و پشتیبان پایگاه‌های بسیج. طلاب و روحانیون با تمسک به اصول و آرمان‌های بسیجی، همواره حافظ انقلاب و نظام اسلامی هستند و «تا بسیج هست، نظام اسلامی و جمهوری اسلامی از سوی دشمنان تهدید نخواهد شد؛ این یک رکن اساسی است».^۲

ویژگی‌های بسیج علمی

ویژگی‌های بسیج طلاب را اینگونه می‌توان برشمرد:

۱. بسیج حوزه‌های علمیه یک پایگاه تربیتی پرطرفیت است که تربیت جامع طلبه را خصوصاً در کار جمعی و تشکیلاتی تأمین می‌کند.

۲. بسیج حوزه‌های علمیه به تقویت هویت طلبگی می‌انجامد؛ زیرا طلبه‌ای که خود را در حل مسائل جامعه کارآمد و اثرگذار می‌بیند، برای زیست طلبگی خود ارزش و معنایی متعالی می‌یابد و عزم و همتی مضاعف احساس می‌کند، هم در تحصیل علم و پیمودن پله‌های فقاقت تا اجتهاد و سایر تخصص‌ها، عزمی راسخ خواهد داشت و هم در تعالی

۱. بیانات در جمع نیروهای بسیجی شرکت کننده در اردوی رزمی فرهنگی علویون، ۱۳۸۰/۸/۲۱.

۲. بیانات در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور، ۱۳۸۸/۹/۴.

اخلاقی و معنوی، انگیزه و شور وصف‌ناپذیری به دست می‌آورد. میدان اقدام و عمل در فعالیت‌های بسیج با تأکید بر روحیه‌ی جهاد و احساس مأموریت، فضای مناسبی برای جهاد علمی و سلوک معنوی است. طلبه بسیجی باید در کار اصلی خود که تحصیل علوم اسلامی است موفق باشد و مذهب و پارسا شناخته شود نه اینکه سیره او دیگران را به این توهم بیندازد که یا باید طلبه بود یا بسیجی، یا باید درس‌خوان بود یا انقلابی، یا باید سیاسی بود یا اخلاقی، یا باید با امامین انقلاب بود یا با طیف دیگر حوزوی!

۳. بسیج حوزه‌های علمیه پایگاه انقلابی بودن و پاسدار انقلابی ماندن حوزه‌های علمیه است.

۴. بسیج حوزه‌های علمیه تحقق بخش گام دوم انقلاب در حوزه‌هاست. بیانیه‌ی گام دوم و توضیحاتی که رهبر معظم انقلاب پیرامون آن در اول خرداد سال ۱۳۹۸ در دیدار دانشجویی بیان فرمودند وظیفه‌ی طلاب و اساتید بسیجی را نسبت به شکل‌دهی «کارگروه‌های حل مسئله در افق تمدن‌سازی اسلامی» تبیین می‌کند و نقش اساتید و نخبگان را به عنوان حلقه‌های میانی تأکید می‌نماید.

۵. مهم‌ترین قالب فعالیت بسیج طلاب در رفع نیازهای حکومت و جامعه خصوصاً در یاری دولت جوان انقلابی تشکیل همین حلقه‌ها و کارگروه‌هاست که لازم است با بهره‌گیری از ظرفیت طلاب نخبه، اساتید، علما و صاحب‌نظران به‌صورت جدی و سراسری در همه‌ی مدارس علمیه اجرا شود. برای این مهم وحدت و هم‌افزایی بسیج طلاب و دانشجویان را که مورد سفارش امام راحل بوده است نباید از یاد برد.

۶. بسیج میدان عمل مناسبی برای مشق نقش آفرینی در مقیاس «راهبر اجتماعی» است و فعالیت‌های بسیج در خدمت به نظام و جامعه، این فرصت را در اختیار طلاب قرار می‌دهد تا خود را در این مقیاس و این میدان ارزیابی نمایند ضمن آنکه رسالت بسیج طلاب نیز فراتر و مهم‌تر از دیگر بسیج‌ها یعنی «پشتیبانی فکری، معرفتی و معنوی» جامعه از پایگاه دین و اجتهاد و فقاقت است.

بسیج طلاب کانون تولید فکر و تربیت نیرو است. یعنی بهترین خدماتی که حوزه می‌تواند در اختیار سازمان بسیج قرار دهد اول: تولید فکر راهبردی انقلاب و دوم: تربیت نیروی کارآمد انقلابی است. حوزه علمیه از نظر نیروی فکری محتوایی و اندیشه‌ای سرمایه‌ای غنی دارد و در تربیت نیروی انسانی نقش اثرگذاری می‌تواند ایفا کند؛ بنابراین تأمین اساتید حلقات صالحین و مبلغان کاروان‌های راهیان نور، تربیت مربی انقلاب اسلامی و استاد در موضوعات مورد نیاز انقلاب (معارف انقلاب، مکتب امام، جهاد اقتصادی، جنگ نرم، جمعیت و...)، ارتقای کیفی اساتید بسیج طلاب و ارتقای کیفی فرماندهان بسیج بر عهده‌ی حوزویان است.

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه
در

۴۴

الزامات تحول و تعالی بسیج طلاب و روحانیون و نقش مدارس علمیه

برای ارتقای بسیج طلاب و روحانیون امور زیر لازم است:

۱. تدوین «سند راهبردی عملیاتی اعتلای بسیج طلاب و روحانیون»: با توجه به آنچه ذکر شد، لازم است «سند راهبردی و عملیاتی اعتلای بسیج طلاب و روحانیون» متناسب با رسالت و مأموریت بسیج حوزه و روحانیت در تراز

انقلاب اسلامی و با ملاحظه‌ی «بیانیه‌ی گام دوم انقلاب اسلامی» و «بیانیه بالندگی بسیج در گام دوم انقلاب» تدوین گردد. انتظار می‌رود حوزه‌های علمیه برادران و خواهران در فرایند تهیه این سند تا اجرای کامل مفاد آن در همفکری، ارائه مشورت و مشارکت با معاونت تهذیب نقش برجسته‌ای ایفا نموده و در مسیر تحقق اهداف مقدس بسیج کوشا و پویا باشند. بدین منظور شایسته است که مدارس علمیه از ظرفیت شورای تهذیب و ایجاد نشست‌های همفکری با حضور طلاب و اساتید بهره گرفته و در تحقق و اجرای اسناد مذکور همکاری نمایند.

۲. اهتمام به فرهنگ‌سازی و گفتمان‌سازی نسبت به جایگاه

بیانیه بالندگی
بسیج
حوزه‌های علمیه

بایسته‌ی بسیج طلاب و روحانیون: تحول و تکامل بسیج طلاب و روحانیون در افق مورد نظر و با مختصات پیش‌گفته نیازمند معرفی، تبیین و شروعی پر قدرت و موج‌آفرین است، اهتمام مدارس علمیه برادران و خواهران در ایجاد فضای گفتمانی و تبیین «بیانیه بالندگی بسیج» و «سند راهبردی و عملیاتی اعتلای بسیج اساتید، طلاب و روحانیون» از طریق برگزاری جلسات تبیینی و ترویجی، اجرای مسابقات، فراخوان ایده و نظر و... مورد انتظار است.

۴۵

۳. طراحی و اجرای برنامه‌ها و عملیات‌های علمی، فرهنگی و

اجتماعی: تحقق مطلوب کنشگری و نقش‌آفرینی اجتماعی طلبه‌ی بسیجی و حوزه‌ی انقلابی در مسیر تحقق بیانیه‌ی گام دوم و یاری دولت انقلابی نیازمند طراحی و اجرای طرح‌ها و برنامه‌هایی در عرصه‌ی علمی و فرهنگی و اجتماعی است، امید است مدارس علمیه برادران و خواهران با ملاحظه اسناد راهبردی خصوصاً «سند راهبردی

اعتلای بسیج» در طراحی و برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌ها مطابق با این اسناد تلاش شایسته‌ای داشته باشند. طبعاً پس از تصویب این طرح‌ها و برنامه‌ها در شورای عالی هماهنگی بسیج و حوزه‌های علمیه، اجرای آنها نیز نیازمند حضور فعال و اقدام جدی مدارس علمیه از طریق مشارکت طلاب بسیجی است.

۴. با توجه به ضرورت رتبه‌بندی، حمایت ویژه و تشویق ستاد از مدارس علمیه‌ی دارای بسیج فعال، لازم است پس از تبیین شاخص‌های مدرسه و حوزه‌ی انقلابی، مدارس علمیه با مشارکت و نقش‌آفرینی طلاب و روحانیون در تشکل بسیج، اولین رسالت خود را ساخت پایگاهی معنوی و معرفتی دانسته و راهبرد «مردمی‌سازی تربیت» را به خوبی دنبال نمایند و برای تأثیرگذاری معرفتی و معنوی و خدمت به جامعه با راهبری اساتید خود مجاهدت نموده و با نوآوری و آزاداندیشی به دنبال امتداد معارف دین و اقامه‌ی آن در ساحت زندگی و نظامات اجتماعی برای ایفای مسئولیت اجتماعی خود تلاش نمایند.

۴۶

امید است این مسئولیت خطیر مایه‌ی ارتقا و تحول جایگاه بسیج در حوزه‌های علمیه گردد و در برآوردن حاجات امام عصر عج و نایب حکیم او و تحقق اهداف انقلاب اسلامی ثمرات فراوانی به بار آورد.

محمدعالم زاده نوری

معاون تئذیب و تربیت حوزه‌های علمیه
دیرشورای عالی با‌سج و حوزه‌های علمیه

آذر ۱۴۰۰